דרשוני כרך ב — אשת חיל

אשת חילעדי בלוט

אשת חיל מי ימצא ורחק מפנינים מכרה (משלי לא, י)

אשת חיל מי ימצא' – זו בת שבע, אמו של שלמה. ולמה קראה אשת חיל?

אמרו בבית המדרש, אל תקרי אשת חֵיל, אלא אשת חַיָל – שהייתה בת שבע אשתו של אוריה החתי מחייליו של דוד המלך. בטח בה לב בעלה בשעה שיצא לקרב, שתשמור לו אמונים עד שובו לביתם. והיא, גמלתהו טוב ולא רע ובהיעדרו הייתה מקיימת את ביתם – שולחת ידה בכישור ובפלך, דורשת צמר ופשתים ומוכרת סדיניה לכל דורש. בלילות לא כבה נרה; אמרה אולי ישוב היום, והייתה מצפה לבואו כל לילה.

ודוד צפה הליכותיה וירא את שקר חִנה והבל יופייה ויאמץ זרועותיו ויקחה, וישכב עמה. ומשהרתה לו שלח את בעלה אל מול פני המלחמה עד נופלו שם.

והיא – שבה לביתה והייתה מצפה לשובו של בעלה, והייתה מיטיבה את הנר בכל לילה ולא שב.

משבושש לחזור, חגרה בעוז מותניה ויצאה לחפשו. הייתה עוברת בינות לחיילים ושואלת מי ימצאו. והייתה מתארת באוזניהם את תוארו, את מידותיו ואת קולו, ולא נודע בעלה. מששבה לביתה שמעה כי מת במלחמה. מיד קרעה בגדיה והייתה הולכת ובוכה כל שבעת ימי האבל, עד שאספה דוד לביתו ולקחה לאשה. ראה הקדוש ברוך הוא את עוניה, שמע את בכייה והיטיב לה – שממנה יצאה מלכות.

דבר אחר, 'אשת חיל מי ימצא' – לא דיבר הכתוב אלא על דרך המשל, כנגד כל מה שעברה האשה לדורותיה וכל אשר עתידה היא לעבור:

שתחילה היו הנשים בביתן, עוסקות במלאכות הבית ועושות בחפץ כפיהן, כפי ששנינו, 'דרכה של אשה להיות יושבת בתוך ביתה', ו'כל כבודה בת מלך פנימה' (תהלים מה, יד).

וֶהמשכן, שהיו נשים כאניות סוחר, יצאו מחוץ לבתיהן והחלו נושאות ונותנות עם הבריות, כפי שמצאנו, 'בזמן הזה, שהנשים אפיטרופסות, וחנוָניות, ונושאות ונותנות, ולוות ומלוות, ופורעות ונפרעות, וניפקדות ומפקידות... והאשה בזמן הזה בת משא ומתן... אפילו אשת איש'.

וסופן, שעוסקות בתורה: פיהן פותחות בחכמה ותורת חסד על לשונן, ששנינו, 'אשה יכולה לשמש כמנהיגה ואפילו כגדולת הדור... ולשמש כמורת הוראה'.

תחילה אישרוה בניה, אחריהם היללה בעלה ואחריו הכירו הכול בחוכמתה, שנאמר, 'ויהללוה בשערים מעשיה'.

דרכה של אשה להיות יושבת בתוך ביתה – בראשית רבה, יח, א. כל כבודה בת מלך פנימה – ראו את השימוש של חז"ל בפסוק כדי ללמד שמקומן של נשים בבית בלבד, בבלי, שבועות ל, ע"א; מדרש תנחומא פרשת וישלח, סימן ו. ועוד. בזמן הזה שהנשים אפיטרופסות... – ראב"ן, בבא קמא, סימן קט"ו, ו'. אשה יכולה לשמש כמנהיגה... – הראשון לציון הרב בקשי דורון, שו"ת בנין אב, חלק א, סימן ס"ה.